בס"ד

"הדף היומי לתולדותינו"

יום ג', ה' בטבת תשס"ד (30 בדצמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

"דע מאין באת..." [על המתרחש בעולם היהודי במאה ה**שתים-עשרה** לסה"נ]

אחד היעדים הראשונים של הצלבנים היה כיבוש רצועת חוף הארץ כדי לאפשר הזרמת תגבורות של כח-אדם, סוסים, נשק והספקה מאירופה, וכדי לפתוח נתיבי מסחר בין אירופה הנוצרית, חופי המזרח התיכון וארצות המזרח הרחוק. לעזרתם של אבירי מסע הצלב באו סוחרים איטלקים, ששיגרו אל חופי הארץ שיירות ימיות נושאות לוחמים חמושים והספקה, והעמידו את ספינותיהם לרשות הנסיכים הצלבנים כדי לסייע לכיבוש ערי הנמל. בתמורה נמסרה להם השליטה ברבעים גדולים בערים הכבושות, והוענקו להם זכויות אוטונומיה למושבות, שעתידות היו לקום במקום, ומונופול על המסחר במדינה. חיפה, ארסוף (?), קיסריה, עכו, ביירות וצידון הפכו לערי נמל צלבניות. **צור**, שהיתה עיר הנמל החשובה ביותר לעולם המסחר המוסלמי, נפלה בידי הצלבנים רק בשנת 1124, לאחר מצור ממושך.

מסע היה "באופנה" גם ליהודים בימים ההם.. תיאוריו של הסוחר היהודי **בנימין מטודלה**, שתיעד בשנים 1160-1173 את הקהילות היהודיות באירופה, בבגדאד, במצרים ובארץ – הם המקור החשוב ביותר לחקר חיי היהודים בימי הביניים. בנימין נולד בעיר טודלה שבצפון ספרד, ובמסעו הארוך עבר במרבית ארצות הים התיכון והמזרח הקרוב. בחיבורו הוא תיאר בפרטי פרטים את מסעותיו, ובמיוחד את הקהילות היהודיות שביקר בהן. אף שחוקרים רבים טוענים שהוא הגזים במספר היהודים, אפשר בכל-זאת להסתמך על תיאוריו כעל אומדנים המייצגים סדרי גודל כלליים. בארצות אירופה שנשלטו ע"י ביזאנטיון – איטליה ויוון – עבר בנימין בתחילת שנות ה- 60 של המאה, ומצא בהן יותר מ- 20 קהילות, שברובן היו כמה מאות יהודים.
על קונסטנטינופל [=איסטנבול] סיפר, ש"אין היהודים בתוך המדינה ביניהם, כי העבירו אותם אחר זרוע הים... ושם כמו אלפיים יהודים רבנים, ומהם כמו ת"ק [=500] קראים בצד אחד, וביניהם מחיצה." באיטליה ביקר בנימין מטודלה ב- 13 קהילות, ובדרום צרפת תיעד 8 קהילות משגשגות. בארץ-ישראל שבשלטון הצלבנים הוא מנה קהילות יהודיות מעטות וקטנות, בעיקר בערי החוף אשקלון, קיסריה, עכו וצור, שבכל אחת מהן חיו כמה מאות יהודים בלבד. בערים רמלה, לוד, יפו ובית-לחם הוא מצא רק ארבעה יהודים.
בעיראק, לעומת זאת, תיאר בנימין קהילות יהודיות גדולות: 40,000 בבגדאד, 10,000 בעכברה, 7000 במוצול ו- 7000 בכופה. גם במצרים היתה, לפי תיאוריו, קהילה יהודית פורחת וגדולה, בקהיר בלבד התגוררו כ- 7000 יהודים. את מספר יהודי דמשק, לרבות הקראים, הוא האריך ב- 3000. לאחר ביקורו בקהיר ובאלכסנדריה, הפליג בנימין מטודלה לסיציליה, ומשם חזר לעירו בספרד. בעקבותיו, הגיעו לארץ-ישראל נוספים: **רבי פתחיה** מהעיר רֶגֶנסבורג שבגרמניה הגיע לארץ בשנת 1175, לאחר שחצה את פולין, את ממלכת הכוזרים ואת אסיה הקטנה; ו**רבי יהודה אלחריזי** יצא בשנת 1190 מהעיר טולדו שבדרום ספרד והגיע לארץ-ישראל, לסוריה ולבבל. [ואלה תולדות ...2000]

***

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי**

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

בס"ד

"הדף היומי לתולדותינו"

יום ג', ה' בטבת תשס"ד (30 בדצמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

בע"ה, גם אנחנו נצא למסע נוסף – אל חקר **שבטי ישראל** ואח"כ של **קהילות ישראל בתפוצות**.
מדור חדש זה ייפתח, בשעה טובה ומוצלחת, ב- **י"ב** ב**טבת** וימשיך להופיע ב- **12 לחודש** כל חודש.

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום שלישי

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל